

Vivaldis "4 årstider" 1. sats af "Foråret"

Vivaldi: Concerto grosso op. 8, nr. 1 ("Foråret")

Et højdepunkt i hans imponerende værkkrække indtages af op. 3, 4 og 8 (hver på ialt 12 koncerter), og det sidste opus med den sigende samlede titel: *Il Cimento dell'Armonia e dell'Invenzione* («Harmoniøns og opfindelses risiko») indeholder de fire "program"-koncerter (nr.1-4), hvor han skildrer »de fire årstider« (*Le Quattro Stagioni*).

Programmet er udformet af Vivaldi selv som fire digte i den klassiske sonetform i fire strofer med et nøje fastlagt rimforløb (abab - cddc - efe - fef). Det er en vigtig del af 1700-tallets musikæstetik at udarbejde en musikalsk afbildning af natur, mennesker og følelser, og flere andre af Vivaldis koncerter har beskrivende titler. Denne kunst udviklede sig især indenfor musikdramatikken med et særligt beskrivende tonesprog.

Vivaldis sonetter beskriver små naturscenerier, og nedenfor ses sonetten til

La Primavera (»Foråret«):

1. sats
- A Giunt'e' la Primavera e festosetti
 - B La salutari g'augei con lieto canto,
 - C E i fonti allo spirar de' zeffiretti
 - Con dolce mormorio scorrano intano:
- D Vengon' coprendo l'aer di nero amanto
- E Elampi, e tuoni ad annuntiar la eletti
- Indi tacendo questi, g'augelletti
- Toman di nuovo al lor canoro incanto:
2. sats
- F E quindi sul fiorito ameno prato
- Al caro mormorio di fronde e piante
- Dorme 'l caprar col fido can' a lato.
3. sats
- G Di pastoral zampogna al suon festante
- Danzan ninfe e pastor nel tetto amato
- Di Primavera all' apparir brillante.

I dansk oversættelse (fri!):

1. sats:
- A »Det glade forår er kommet til landet.
 - B Med munter sang hilser fuglene det velkomment,
 - C og i den blide luft fra Zephyrens vinde risler bækken dejligt afsted.
- D Himlen bliver overtrukket som af en mørk kappe
- Lyn og torden melder om uvejr:
- E Da det atter er stille og fredeligt, begynder fuglene påny at synge.
2. sats:
- F Og på den blomsterrige eng sover hyrden under grenenes og bladenes blide bølgegang med sin trofaste hund ved sin side.
3. sats:
- G Til muntre landlige søkkepibetoner danser nymfer og hyrder i deres elskede lunde, når foråret holder indtog med al sin pragt«

Hvorledes Vivaldi disponerer teksten mellem de enkelte satser ses også ovenfor. I første sats formes den musikalske illustration af teksten som en modulerende rondo, hvor A-teksten knyttes til ritornellen, der vender tilbage i vekslende tonearter formidlet af de fire solo-episoder, der på enkel lydefterlignende vis skildrer indholdet i stroferne: B, C, D, og E. Nodeeks.37 viser kernemotiverne i satsen, der knytter sig til hver sit strofegstav i teksten:

Nodeeks. 37

A Allegro

Solo violin

f

B

Solo violin

Canto de g'ucelli

14

Violin I

Canto de g'ucelli

Solo

Violin II

Canto de g'ucelli

Solo

C

Solo violin

31

Scorrano i fonti

p

D

Solo violin

44

Tuoni

e lampi

E

Solo violin

59

Canto d'ucelli

Ikke mindst uvejret (D) skildres med dramatisk effekt. Lynene udmales næsten visuelt ved hurtige skalaløb, og over en kronatisk stigende bas moduleres til den dystre paralleltonart cis-mol, som de akkompagnerende strygere spiller i hektiske tremolo-forløb »skælvende« gentagelse af samme tone), og sammen med soloviolinens heftige triol-treklangsbyrder i hurtigt tempo formidles et levende billede af uvejrets vildskab og farlighed:

Nodeeks. 38

A. Vivaldi, Violinkoncenter op. 8, nr. 1-4
»De fire Årstider«, 1725.

Samlet opbygning:

Forår(E-dur)				Sommer(g-mol)				Efterår(F-dur)				Vinter(f-mol)			
Allegro	Largo	Allegro	E:4/4	Allegro	Adagio	Presto	Allegro	Allegro	Adagio	Allegro	Allegro	Allegro	Largo	Allegro	Allegro
Fugle	Hyrdedans	Landlig	E:4/4	Fugle	Hyrdedans	Landlig	Fugle	Hyrdedans	Landlig	Fugle	Hyrdedans	Landlig	Fugle	Hyrdedans	Landlig
Kilder	Idyl	Idyl	E:4/4	Kilder	Idyl	Idyl	Kilder	Idyl	Idyl	Kilder	Idyl	Idyl	Kilder	Idyl	Idyl

Formplan 1.sats:

Tutti	Soli	Tutti	3t.	Zephire	10t.	3t.	Rit.2	3t.	Uvejrt	3t.	9t.	Soli	Tutti	3t.	Rit.2	3t.	Fugle	7t.V.	4t.	Rit.1	6t.	7t.